

DIVADLO PETRA BEZRUČE OSTRAVA

nositel vyznamenání Za zásluhy o výstavbu

8. června 1973

**TAM
JE**

?

BÍLÝCH

**M
ST
VÍ**

?

DVEŘÍ

Divadlo Petra Bezruče
v Ostravě

uvádí

Československou premiéru
legendy
kterou napsal
Alexandre Allan Milne

Tajemství bílých dveří

přeložila Gabriela Nová

Režie

Alexander Lichý
nositel vyznamenání Za vynikající práci

Výprava

Otakar Schindler

Pohybová spolupráce

Karel Janíček

Představení řídí

Jindřich Tuláček

Text sleduje

Jiřina Čížková

Legenda má sedm obrazů

Přestávka je po 5. obraze

Osoby a jejich představitelé

Král

Bohuslav Čvančara

Herec

Jan Filip

Kancléř

Otakar Janda

Bruno, kapitán hradní stráže

Arnošt Borovec

Titus, voják hradní stráže

Jindřich Dvořák

Carlo, voják hradní stráže

Luděk Eliáš

Brand, osobní sluha krále

Otakar Prajzner

Anna

Radvana Havelková

Thora

Jana Postlerová

Jessika

Marie Viková

Lily, princezna

Renáta Doleželová

Anton

Jaroslav Těšitel

Šimon

Ivan Misař

Starý Beppo

Jaroslav Fukala

dále princ Perival, princ a dva sluhové
externisté

Žil kdysi v jedné zemi,
která se jmenovala . . .
ale proč bychom ji jmenovali?
Nemusíme ani přesněji určovat
dobu, stačí, když řekneme, že to
bylo »kdysi« - strašně, strašně dávno.
Možná, že někdy ve středověku,
kdy lidé byli pověřiví -
ale copak dneska nejsou?
Mohlo se to přihodit někde
ve Francii,
nebo v Německu,
nebo v některé z těch pohádkových zemiček,
kde je králem každý,
kdo má nějaký ten zámek;
takže když řekneme:
»Žil jednou jeden král,«
nepotřebujeme už mnoho dodávat.
Vidíme tedy krále,
dobrého krále Hilaryho -
je to vážný muž v nejlepších letech -
jak sedí na trůně. Má na hlavě korunu?
Měl by mít; zdá se mi,
že za dávných časů ji králové
vždycky nosívali na hlavě.
Ale ať už ji má, nebo ne,
je to král - o tom není sporu
Uplynulo patnáct let.
Syn krále Hilaryho, Perivale
se stal králem:
nejstatečnějším ze statečných,
nejmoudřejší z moudrých,
a tak dále.
Slyší to stále od té doby,
co nastoupil na trůn.

Kdyby neměl takový smysl pro humor,
možná, že by tomu uvěřil,
protože jako král má natolik
přitažlivý zevnějšek,
že to povzbuzuje lidi k lichotkám.
Ale Perivale vášnivě touží po pravdě:
pravdu o sobě zná,
ale o spoustě jiných věcí ví jenom tolik,
že o nich nic neví.
Když jsme ho viděli naposled, věřil,
že odhalí **tajemství bílých dveří**.
Stále ještě věří, stále o tom uvažuje.
Má vlastně nyní tajemství na dosah ruky,
protože už objevil klíč ke dveřím.
Je jasné, že se připravuje
k definitivnímu rozhodnutí.
Chodí sem a tam a stále pokukuje po dveřích.
Vytáhne klíč z kapsy,
chce je vsunout do zámku,
couvne a uvažuje.
»Jestli vejdeš do těch dveří,
možná, že se nevrátíš.
Ale dovíš se o nich všechno těsně před tím,
než se nevrátíš!«
Tohle řekl před patnácti lety
a od té doby má toto slovo stále na mysli.
Vědět!
Pro tohle by dovedl člověk hodně obětovat.
»A král Štěpán byl poslední,
kdo vstoupil do těch dveří, otče?«
»Ne, synáčku. Byl to král Perivale.
Jednou ráno - bylo to právě v jeho svatební den -
vstoupil do bílých dveří a od
té doby už ho nikdy nikdo nespátřil.
Po mnoha šarvátkách nastoupil na trůn

jeho bratranec. A ten bratranec -
to byl tvůj pradědeček.«

»Vypravuj mi o tom!«

»Král Perivale byl velmi statečný člověk.
Nikdo na světě nebyl tak silný, odvážný
a moudrý. Měl si vzít za ženu princeznu
Lily - byla to nejkrásnější žena,
jaká kdy spatřila světlo světa.

A právě toho dne, kdy se měla stát
královnou, objevila čirou náhodou
klíč k bílým dveřím.

A protože byla v naší zemi cizí
a nevěděla nic o hrůzách,
které se za těmi dveřmi skrývají,
odemkla je a vešla klidně dovnitř.

Zahlédl ji však králův sluha
a vyhlásil poplach.

Bohužel nikdo se neodvážil jít
za princeznu,
jedině sám král Perivale.

Když se tu hroznou novinu dověděl,
opásal se mečem a spěchal za svou milovanou,
i když věděl, že ho tam čeká smrt.

Tak velice svou nevěstu miloval,
že chtěl zemřít s ní.

Dveře se za ním zavřely . . .
a nikdo ty dva nešťastníky
od té doby neviděl.«

»Co se s nimi stalo, otče?«

»To nikdo neví, synáčku. Někdo tvrdí,
že je tam bezedná jáma, do které
každý spadne.

Někdo zase říká, že tam číhá ďábel . . .
ale jedno je jisté:

kdo se jednou odváží vstoupit do **bílých dveří**
už se nikdy nevrátí . . .«

Ideově režijní záměr aneb o čem.

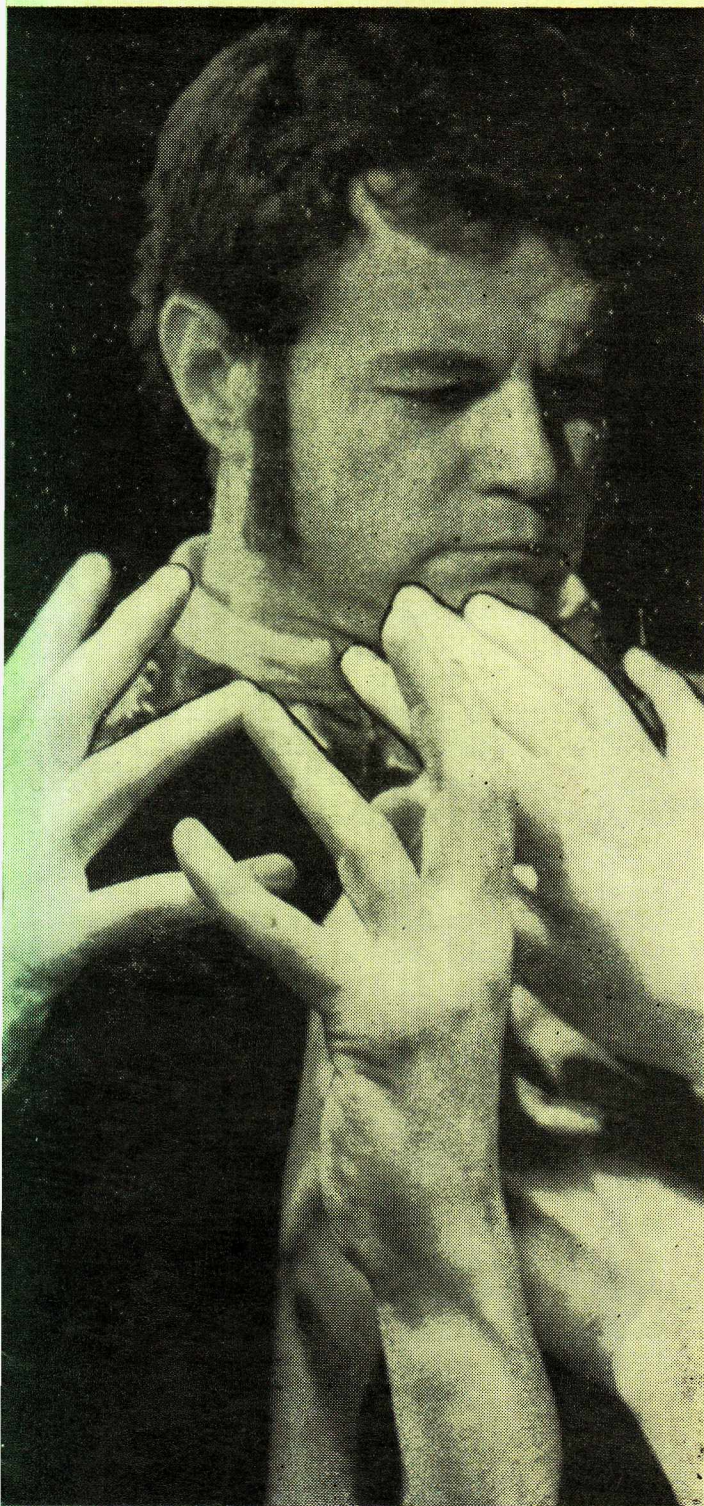
Tajemství bílých dveří inscenujeme
jako pohádku pro děti i dospělé, kde
dobro vítězí nad zlem, falší, lží,
pověrami a tmářskými legendami.
Ukážeme v ní dva světy existující
vedle sebe, odděleny pouze bílými
dveřmi. Legenda se odehrává na
dvoře krále Hilaryho.

A to je ten jeden svět. Svět reálný, praktický
a přehledný. Svět, ve kterém je přetvářka
denním jevem. Svět plný pověr a mýtů,
kterými král ovládá své království,
vládne a drží na uzdě svůj lid.

Ale tento lid tuší, že někde existuje
svět jiný. Svět, ve kterém by se
mu žilo lehčeji a krásně. Ve kterém
by chtěl žít. Je to odvěká touha a
sen lidu sebrat se a odejít ze světa
ponižování, do světa svobody.

Aby však mohl odejít, musel by překročit
práh dveří světa starého, najít klíče,
otevřít dveře a vejít. Prostě projít
těmi bílými dveřmi. Kde však ale
vzít odvahu?

Toto je princip dějin starověku. Vždycky tu byly
nějaké ty bílé dveře, o nichž se
vědělo, které byly čas od času připomínány
a do kterých bylo možno vejít. Pan král i páni
ministři o nich dobře věděli. Mohli je
nechat zazdít, ale zeď není tak pevná,
jako dobře promyšlená a správně používaná

legenda. A tak si králové raději vytvořili legendu, že za těmi dveřmi není nic jiného než tma, hluboká jáma, ďábel a smrt. Ze strany králů to bylo logické a státnické. Čas od času dveře ukázali a nechali legendu vyprávět. A lid asi nechal zajít chuť. Jenže v každém věku se našel nějaký ten Galileo, Kopernik, Hus, Garibaldi, Marx a Einstein, který se chtěl za ty dveře podívat, který byl zvědavější, než ostatní a který byl navíc i statečný. A každým dalším otevřením dveří padla jedna legenda, jeden mýtus. Vešel on a za ním ostatní. Po jednom, nebo naráz. Legenda slábla a dveře ztrácely svou hrozbu. K nelibosti králů a ministrů.

O tomto věčném koloběhu sváru dobra se zlem, pokroku s tmářstvím, hrajeme svou pohádku.

Náš princ, kterému od dětství namlouvají, že je nejchrabřejší, nejkrásnější, nejmilovanější, nejmocnější, nejchytřejší, nejobratnější, nejmocnější a zase nejudatnější, má smysl pro humor a je princem natolik mladým, aby rozeznal lež od pravdy a nenechal se legendou zajmout.

Ví, že by ho na věky svázala.

Proto také jediný pochopil

tajemství bílých dveří,

prošel jimi do světa pravdy.

Vyřkl tím své: »A přece se točí!«

Tak jako už tolik před ním i po něm.

Princ v naší pohádce nenajde přímého následovníka a proto hrajeme ještě kousek navíc - epilog - kdy nový, mladý princ se připravuje, aby jednoho dne, také vešel do bílých dveří. Cítíme to jako zákonité, protože taková je pravda. Jednoho dne přece přišel dav lidí, dveře vyvrátil a proudem vešel z jednoho světa, do světa druhého. Tajemství bílých dveří je optimistické vyznání autora, který v to celou svou bytostí věřil a který tuto svou víru vložil do své rozsáhlé práce. To, že nedovedl přesněji definovat ten svět za bílými dveřmi, mu nemějme za zlé. Vždyť to byl básník, pohádkář a spisovatel Anglie konce minulého a začátku tohoto století a ne revolucionář a politik. My však jsme ten jeho sen pochopili a svět za bílými dveřmi není pro nás již tajemstvím.

Poučení o autorovi aneb výpisek z encyklopedie

Alexandre Allan Milne (čti Miln) se narodil (1882 - 1956) v Londýně. Studoval ve Westminsteru a v koleji Trinity na Cambridžské universitě. V době vysokoškolských studií vydával studentský časopis Granta. Po absolvování university odešel do Londýna a věnoval se rovnou profesionálnímu žurnalismu. Od roku 1906 až do roku 1914 působil jako zástupce šéfredaktora světově proslulého humoristického časopisu Punch. Hned po vypuknutí první světové války vstoupil do Warwickshirského pluku a sloužil ve Francii. Po celý svůj život aktivního spisovatele, byl Milne (čti Miln) velmi plodným autorem humoristických esejů a románů a ve dvacátých letech uváděla londýnská divadla prakticky každou sezónu jeho novou hru. Nejslavnější z nich jsou Pan Pim přichází (Mr. Pim Passes By), Doverská silnice (The Dover Road), Tajemství bílých dveří (The Ivory Door) a Michael a Mary. V současné době se však na A. A. Milna nejvíce vzpomíná díky jeho čtyřem knihám pro děti a dramtizaci dětského románu Kennetha Grahama Vítr ve vrboví. Tato dramtizace pod názvem Žabák z Žabího hrádku (Toad of Toad Hall), se každoročně uvádí o vánocích jako zvláštní představení pro děti po celém Spojeném království a v mnoha cizích jazycích. V odborných antologiích je Milnův Medvídek Pú co do nákladu uváděn hned za Shakespearem, Tennysonem a Shawem!

Gabriela Nová

Renáta Doleželová aneb nová tvář našeho divadla.

Renátu Doleželovou uvidíte poprvé v této inscenaci, i když pozorný a častý návštěvník našeho divadla si mohl povšimnout, že již několikrát vystoupila na našem jevišti v úloze Hortenzie v Lichého inscenaci Babičky. Ale to byl víceméně záskok, a to se tedy nepočítá.

Renáta dostudovala tento rok hereckou katedru Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Absolvovala titulní roli v překrásné hře Jeana Anouilha Romeo a Jana. Na škole hrála také ve hře Viktora Rozova Jeřábi táhnou, a to roli sestr a v Shakespearově Komedii plné omlů. Prkna opravdového jeviště jí však zdaleka nejsou neznámá, neboť si úspěšně zahostovala na jevišti Státního divadla v Brně, naposledy ve hře Ernesta Bryla Zbojnící a žandáři, se kterou se také dostala do Francie na folkloristický festival do Lyonu.

Ale už dávno dnes neplatí, že začátečník je svému publiku neznámý. A tak se stává, že se mnohdy zamýšlíme nad tím, kdy a kde jsme tuto mladičkou herečku viděli. Abyste se nemuseli dlouho trápit, rádi na Renátu Doleželovou prozradíme, že hrála v brněnské čtyřdílné inscenaci »Legenda o živých mrtvých«, že vytvořila ctnou paní Lucii ve stejnojmenném seriálu pražské televize a v dvoudílném brněnském televizním filmu »Hnízdo«. A taky ji známe z filmu jako Zdenu Bagárovou v Kronice žhavého léta a viděli jsme ji ve filmu Dny zrady. Tak to je naše Renáta Doleželová, kterou poprvé uvidíte dnes na našem jevišti a dále v mnoha rolích, které ji u nás čekají.

Program připravil Ivan Toller - výtvarník Otakar Schindler - fotograf Frant. Krasl - typografická spolupráce Táňa Kučerová - výtiskly Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, provoz 22, Hol- larova 14, Ostrava 1.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastu- puje DILIA, Praha.

Cena 0,90 Kčs

